

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1935.

Andra kammaren.

Nr 44.

Onsdagen den 12 juni.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 4 och den 5 innevarande juni.

§ 2.

Upplästes och lades till handlingarna en till riksdagen ställd skrivelse, så lydande:

Till Sveriges riksdag.

Representanterna för allmänna kyrkomötet vid riksdagens 500-årsjubileum anhålla att till riksdagen få frambära sitt värdsamma och varma tack för all storslagen gästfrihet vid de oförglömligt glansfulla och innehållstygda minneshögtidligheterna.

Falun, Julia, Lund, Göteborg, Strängnäs.

Gunnar Ekström.

Hjalmar Holmquist.

E. v. Hofsten.

Birger Jansson.

Otto Norberg.

§ 3.

Herr talmannen gav på begäran ordet till

Chefen för handelsdepartementet, herr statsrådet **Ekman**, som yttrade: Herr talman! Med andra kammarens tillstånd har herr Nils Holmström till mig framställt följande interpellation:

»Har herr statsrådet för avsikt att, med anledning av den sedan en tid pågående diskussionen om Norrlands vintersjöfart, föranstalta om sådana ändringar i gällande bestämmelser och organisation för statens isbrytare, att dessa på ett mera effektivt sätt kunna tjäna exportindustrien?»

Då jag nu går att besvara interpellationen, vill jag till en början lämna en kort redogörelse för den statliga isbrytarverksamhetens utveckling och nuvarande organisation.

Det var som bekant först relativt sent som frågan om en statlig isbrytarverksamhet vann sin lösning i Sverige. Sedan Stockholms stad med bidrag av statsmedel år 1913 byggt ett nytt isbrytarfartyg, och staten genom kontrakt samma år med staden erhållit rätt att på vissa villkor vid behov disponera isbrytaren, gjorde sig vid skilda tillfällen krav gällande att staten skulle för eget behov anskaffa ett isbrytarfartyg. I anledning av riksdagens hemställan om utredning i ämnet tillsattes 1917 en kommitté, den s. k. vintersjöfartskommittén för Norrland, vilken med understrykande av betydelsen av en utsträckning av seglationstiden på Norrland hemställde om åtgärder för anskaffande för statens räkning av en havsisbrytare. Några åtgärder i de

*Svar å
interpellation.*

Svar å interpellation. (Forts.)

av kommittén påyrkade syften blevo icke av Kungl. Maj:t vidtagna. Isbrytarfrågan kom emellertid åter upp genom framställningar i riksdagen och hos Kungl. Maj:t, och särskilt aktualiserades frågan genom de svåra isförhållanden, som rådde åren 1922 och 1924. Genom de svåra ishinder, som dessa år förelågo, i synnerhet vid rikets södra och västra kuster, kom tyngdpunkten i isbrytarfrågan att förflyttas, så att densamma från att hava betraktats mera ur synpunkten av vintersjöfarten på Norrland kom att bliva en fråga om anskaffande för statens räkning av ett isbrytarfartyg för sjöfartens hjälp och stöd i allmänhet under vintermånaderna och om de därav förorsakade särskilda riskerna även vid trafik i mera normal omfattning.

Statens första isbrytarfartyg »Atle» började sin verksamhet 1926 och fick de första åren sitt huvudsakliga arbete förlagt till Norrlandskusten. Vid de utomordentligt svåra isförhållandena i Öresund och södra Östersjön vintern 1928—1929 råkade »Atle» ut för grundkänning och försattes ur funktion. Genom de behov av isbrytare, som vid denna iskampanj visade sig, aktualiserades frågan om förstärkning av landets isbrytarberedskap. Sedan de s. k. isbrytarsakkunniga verkställt utredning därom, byggdes ett nytt fartyg, »Ymer», vilket började sin verksamhet 1933. De sakkunniga erinrade i sitt betänkande om vad jag nyss antytt, att vad som tidigare drivit fram frågan om statens isbrytarfartyg till sin lösning icke närmast var behovet av eller tanken på en i verklig mening utsträckt vintersjöfart på Norrland utan fastmer erfarenheterna av ett ibland mycket trängande behov av isbrytarhjälp genom det allmännas försorg i sådana farvatten, där under normala förhållanden sjöfart utan sådan hjälp bedrevs under hela året. De sakkunniga framhöllo vidare att det vore uppenbart, att man hade att i de nämnda exceptionella issvårigheterna i södra Östersjön, Öresund och Kattegatt se närmaste anledningen till att frågan om landets isbrytarfartyg ånyo upptagits till dryftande. Detta hindrade emellertid enligt de sakkunniga givetvis icke, att vid de överväganden, vartill nyssnämnda omständigheter föranledde, behörig hänsyn borde tagas till intresset av att inom ramen för vad som kunde anses praktiskt möjligt och lämpligt tillgodose även vintersjöfarten på Norrland.

Vad angår den statliga isbrytningsverksamhetens nuvarande omfattning, dess mål och uppgifter, äro dessa byggda på två huvudprinciper, *den ena*, att den statliga isbrytningsverksamheten skall huvudsakligen omfatta havsisbrytning, medan öppenhållet av infartslederna från havet till de olika hamnarna och lastageplatserna skall vara en lokal angelägenhet, *den andra* att ett samtidigt användande av båda isbrytarfartygen icke bör äga rum utom för det fall, att sådant påkallas av extra ordinära förhållanden. Med utgångspunkt härifrån äro gällande bestämmelser i ämnet utarbetade, bland vilka den i detta sammanhang viktigaste är den allmänna planen för den statliga isbrytningsverksamheten, i sin nuvarande lydelse — som i huvudsak överensstämmer med den tidigare gällande — fastställd av Kungl. Maj:t genom generalorder den 29 oktober 1934.

De båda isbrytarfartygen skola enligt planen vara klargjorda i mitten av oktober för att kunna utgå på expedition, detta särskilt med hänsyn till isbrytningsverksamheten i de norrländska farvattnen. För denna, som ju är den regelmässiga och är avsedd att upprätthållas av Ymer, innehåller planen mera ingående föreskrifter, vilka innefatta vissa beräknade perioder för verksamheten i olika delar av ifrågavarande farvatten. Dessa perioder äro beräknade med hänsyn till sannolikheten av att sjöfart kan upprätthållas.

Under den tid bestämmelserna varit gällande har det för verksamheten avsedda isbrytarfartyget årligen varit ute på expedition vid norrlandskusten samt vintern 1928—1929 jämväl vid södra och västra kusterna. Tiden för

Svar å interpellation. (Forts.)

expeditionen har varierat mellan 132 och 231 dagar, dock att under den senaste vintern, vilken som bekant beträffande isförhållandena varit för sjöfarten mycket gynnsam, Ymers expedition i de norrländska farvattnen begränsats till tiden 30 mars—26 maj.

Av det anförda torde framgå, att nuvarande bestämmelser för den statliga isbrytningen (havsisbrytningen) medgivit en mycket omfattande och effektiv verksamhet på detta område till gagn för vintersjöfarten på Norrland. Som man kan erfara av tillgängliga uppgifter angående expeditionstiderna har en anpassning iakttagits efter denna sjöfarts behov, sådana dessa under varje verksamhetsår ansetts föreligga.

Vid planläggandet av den statliga isbrytningsverksamheten för vintersjöfarten på Norrland måste, såsom nämnda isbrytarsakkunniga framhållit, tillses, att denna verksamhet icke bedrives på ett sådant sätt, att därigenom framtingas eller framlockas en onaturlig samt för fartyg och besättning riskfylld utsträckning av vinterseglationen. Härvid bör man hava i minnet, att endast ett mycket ringa antal fartyg äga en för vintersjöfart på Norrland betryggande isförstärkning av skrovet. Anskaffandet av dylikt tonnage utgör ett spörsmål av skeppsbyggeriteknisk, försäkringsteknisk och allmänt ekonomisk art, som det måste överlåtas åt de därav närmast intresserade att lösa. Beträffande omfattningen av den statliga isbrytningsverksamheten må ock beaktas, att ökad sådan verksamhet måste medföra större risker för och påfrestning av den mycket dyrbara isbrytarmaterielen, vilket manar till en viss återhållsamhet vid utnyttjandet av denna materiel, så att densamma tages i bruk endast då verkligt behov föreligger.

Det torde nog heller icke vara havsisbrytningen, som man åsyftar, då det nu, såsom interpellanten konstaterar, från vissa håll framhållits, att statsisbrytarna icke i önskad utsträckning medverka till vintersjöfarten i fråga. Det framgår med all tydlighet, att man här kräver en vidgad medverkan från statens sida till öppenhållandet av infartslederna till hamnar och lastageplatser samt isbrytning i och vid dessa. Jag vill uttala den uppfattningen, att staten icke kan åtaga sig en sådan vidgad medverkan. Staten måste ställa sig på den principiella ståndpunkten, att den nu ifrågavarande isbrytningen skall ombesörjas av vederbörande hamnar och lastageplatser, som för sådant ändamål böra förse sig med erforderlig materiel. Detta hindrar naturligen icke att isbrytarledningen emellanåt kan låta respektive isbrytarfartyg i samband med öppnandet av vårkampanjen bryta upp isen i tillfartslederna till de norrländska hamnarna och lastageplatserna, där sådant icke ombesörjes av lokala isbrytarresurser. En förutsättning för främjande av en utsträckt vintersjöfart på Norrland, i den mån sådan överhuvud taget är ekonomiskt och praktiskt genomförbar, får alltså anses vara att vederbörande tillgodose behovet av tillräckligt kraftig materiel för lokal isbrytning. Sådan medverkan från hamnarnas och lastageplatsernas sida i större omfattning än som hittills kommit till stånd skulle komplettera och avsevärt öka effekten av statens isbrytningsverksamhet.

Såsom sammanfattning av vad jag anført får jag uttala, att jag anser den statliga isbrytningsverksamheten med sin nuvarande organisation och allmänna planläggning väl ägnad att, med vederbörlig hänsyn tagen till de olika faktorer, som här böra beaktas, fylla de uppgifter, som rimligen kunna och böra åläggas denna verksamhet.

Härpå anförde

Herr **Holmström**: Herr talman! Jag anhåller få framföra mitt vördsamma tack till herr statsrådet och chefen för handelsdepartementet för beredvillig-

Svar å interpellation. (Forts.)

heten att besvara min interpellation liksom också för att jag i förväg delgivits svaret.

Av herr statsrådets redogörelse för statsisbrytarefrågans uppkomst och utveckling framgår, att statens isbrytare icke tillkommit för att underlätta den norrländska vintersjöfarten. Det var först sedan åren 1922 och 1924 ishinder yppade sig vid rikets södra och västra kuster, som behov av statsisbrytare ansågs föreligga. Och enligt den nu gällande allmänna planen för statsisbrytarnas verksamhet är omsorgen om den norrländska vintersjöfarten endast en andrahandsuppgift.

Jag vill av dessa förhållanden icke frestas att säga, att Norrland är en av statsmakterna förbisedd landsända. Men så mycket må det vara berättigat att uttala, att man icke tillräckligt beaktat, vad jag anført i min interpellation, nämligen »att den norrländska exportindustrien är av omistlig betydelse för hela Sverige, att den kan stå sig i konkurrensen med grannländerna endast om den, liksom dessa, har möjlighet till kontinuerlig försäljning och skeppning samt att vintersjöfart därför är ett oavvisligt krav».

Vad vår exportindustri betyder för vårt lands ekonomiska liv och därmed för hela vårt folks livsföring — icke minst för beredande av arbetstillfällen — ligger i öppen dag. Jag vill endast erinra om att skogen och dess produkter lämna hälften av exportvärdet och att en avsevärd del av skogen och skogsindustrien ligger i Norrland för att därmed understryka betydelsen av vad jag nyss anført. Ett ökat intresse från statsmakternas sida för Norrland skulle stimulera ett effektivare tillvaratagande av dess naturtillgångar samt utvecklingen av dess näringsliv till fromma för hela riket.

Ett sådant intresse för Norrland kunna statsmakterna visa genom att med de medel, som staten redan äger i de två isbrytarna, förhjälpa till sjöfart under största möjliga del av vintern.

Statens isbrytare hava utfört ett synnerligen betydelsefullt och högt skattat arbete i de norrländska farvattnen. Att man inom norrländska industrikretsar ändock icke är nöjd med den nuvarande ordningen beror huvudsakligast på att man med gällande bestämmelser för statens isbrytare icke med säkerhet kan räkna med deras hjälp. Detta är en stor nackdel vid uppgörande av leveransavtal och skapar osäkerhet för sjöfartens män.

Då det torde vara en allmän mening att statsisbrytareverksamheten är så utomordentligt kostsam för staten, vill jag erinra om, att under perioden 1926—1933 5 %-tillägget å fyr- och båkavgifter uppgick till 1,071,000 kr. under det att driftkostnaderna samma tid uppgingo till 1,052,000 kr. och att alltså fartygens extra avgifter för isbrytarna mer än betalat driftkostnaderna. Då jag ifrågasätter att statsisbrytare under viss tid må stationeras i Norrlandshamn, vill jag i detta sammanhang påpeka, att merkostnaden per dag under stillaliggande i hamn utom Stockholm endast är omkring 150 kr.

Jag vågar förutsätta, att isbrytarnämnden vid tillfälle tager upp till övervägande de synpunkter, som jag anført såväl i min interpellation som vid detta tillfälle. Såsom önskemål vid en sådan överläggning skulle jag vilja särskilt framhålla.

att med de erfarenheter, som verksamheten nu givit och med hänsynstagande till de önskemål, som från norrländskt industrihåll framförts, den »allmänna planen» och gällande reglementen revideras, varvid särskilt bör beaktas

1) att de i nu gällande bestämmelser angivna data för statsisbrytarnas verksamhet inom de olika distrikten i Norrland borttagas.

2) att under issäsongen en statsisbrytare är stationerad i Norrlandshamn samt att vid behov båda statsisbrytarna må kunna dirigeras till Norrland, allt

Svar å interpellation. (Forts.)

under förutsättning att deras verksamhet icke är påkallad vid södra eller västra kusterna, samt

3) att för att möjliggöra en snabbare och smidigare användning av statsisbrytarna, deras dirigerande helt överlåtes åt chefen för sjöförsvarets kommandoexpedition.

Såsom värt att diskutera vill jag också framhålla önskvärdheten av att sjöfartens 5 %-tillägg å fyr- och båkavgifter borttages och att driftkostnaderna helt övertagas av staten.

§ 4.

Föredrogos vart efter annat:

bevillningsutskottets betänkande, nr 68, angående beräkning av bevillningarna för budgetåret 1935/1936, m. m.;

sammansatta andra lag- och jordbruksutskottets memorial, nr 3, angående ersättning till utskottets tjänstemän m. fl.; samt

särskilda utskottets memorial, nr 3, angående arvode åt utskottets sekreterare m. fl.

Kammaren biföll vad utskotten i nämnda betänkande och memorial hemställt.

§ 5.

Anmäldes och godkändes följande förslag till riksdagens skrivelser till Konungen, nämligen:

från statsutskottet, nr 280, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till pressattachéer;

från bevillningsutskottet, nr 360, angående beräkning av bevillningarna för budgetåret 1935/1936, m. m.; samt

från andra lagutskottet, nr 325, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 § 2:o), 8:o) och 17:o) lagen den 26 maj 1909 (nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt.

§ 6.

Till bordläggning anmäldes sammansatta stats- och andra lagutskottets memorial:

nr 6, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om ändrade grunder för statsbidrag till distrikts- och dispensärvården; samt

nr 7, angående ersättning till utskottets tjänstemän.

§ 7.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 11.24 f. m.

In fidem
Per Cronvall.

Fredagen den 14 juni.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 6 och den 7 innevarande juni.

§ 2.

Föredrogs vart för sig sammansatta stats- och andra lagutskottets memorial:

nr 6, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om ändrade grunder för statsbidrag till distrikts- och dispensärvården; samt
nr 7, angående ersättning till utskottets tjänstemän.

Kammaren biföll vad utskottet i dessa memorial hemställt.

§ 3.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 326, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under andra huvudtiteln gjorda framställning angående anslag till extra utgifter;

nr 327, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under tredje huvudtiteln gjorda framställning rörande utrikesdepartementets anslag till extra utgifter;

nr 328, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under fjärde huvudtiteln gjorda framställning rörande flygvapnets anslag till extra utgifter;

nr 329, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under femte huvudtiteln gjorda framställning angående anslag till extra utgifter;

nr 330, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under sjätte huvudtiteln gjorda framställning angående anslag till extra utgifter;

nr 331, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under sjunde huvudtiteln gjorda framställning angående anslag till extra utgifter;

nr 332, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under åttonde huvudtiteln gjorda framställning angående anslag till extra utgifter;

nr 333, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under tionde huvudtiteln gjorda framställning angående anslag till extra utgifter;

nr 334, i anledning av Kungl. Maj:ts under tionde huvudtiteln av statsverkspropositionen gjorda framställning angående anslag till svenska handelskamrar i utlandet;

nr 335, angående regleringen för budgetåret 1935/1936 av utgifterna under riksstatens elfte huvudtitel, i vad angår anslaget till allmänna indragningsstaten;

nr 336, i fråga om ändrade grunder för rundradioverksamheten;

nr 337, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående provisoriskt dyrtidstillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst m. m.;

nr 338, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. under budgetåret 1935/1936;

nr 339, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrad löneklassplacering för vissa beställningshavare vid artilleriets fabriker och tyganstalter;

nr 340, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bestridande under budgetåret 1935/1936 av kostnaderna för pensionsstyrelsens sjukvårdande verksamhet;

nr 341, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till kostnader för årlig taxering jämte en i ämnet väckt motion;

nr 342, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under tionde huvudtiteln gjorda framställningar angående anslag till handelsdepartementet;

nr 343, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till lånefonden för bostadsbyggande i städer och stadsliknande samhällen samt anslag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden jämte en i ämnet väckt motion;

nr 344, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer;

nr 345, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av en lånefond för lantarbetarbostäder;

nr 346, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förlagskapital för upprättande vid institutet och förskolan för blindas å Tomtebodas av en materialdepå för blindas kvinnor;

nr 347, i anledning av Kungl. Maj:ts i proposition nr 174 gjorda framställning angående dyrtidstillägg åt lärare vid vissa statsunderstödda undervisnings- m. fl. anstalter;

nr 348, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till statskontoret för budgetåret 1935/1936 m. m.;

nr 349, i anledning av Kungl. Maj:ts under sjunde huvudtiteln av statsverkspropositionen gjorda framställning angående anslag till Tullverket: Omkostnader;

nr 350, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag till räntor å statsskulden m. m.;

nr 351, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anordnande av särskild folkräkning;

nr 352, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillfällig löneförbättring under budgetåret 1935/1936 för viss personal inom den civila statsförvaltningen m. m.;

nr 353, i anledning av väckta motioner angående Svenska lantmännens kvarnförenings skuldförhållanden;

nr 354, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under femte huvudtiteln gjorda framställning angående anslag till arbetsdomstolen;

nr 355, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till domstolen för ekonomiska stridsåtgärder;

nr 356, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till kostnader i anledning av avtal med främmande stat om handräckning i beskattningsärenden;

nr 357, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen och i propositionen nr 249 gjorda framställningar om anslag till avbetalning å statskulden;

nr 358, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lönetursberäkning och lönetillägg för vissa lärare inom folkskoleväsendet;

nr 359, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statens övertagande av vissa kostnader för folkskoleväsendet m. m. jämte i ämnet väckta motioner;

nr 370, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till statliga och kommunala beredskapsarbeten m. m. jämte i dessa ämnen väckta motioner;

nr 371, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till statens arbetslöshetskommission, kontantunderstödsverksamhet, statliga och statskommunala reservarbeten m. m. jämte i dessa ämnen väckta motioner; samt

nr 372, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag till oförutsedda utgifter.

Vidare anmäldes och godkändes bankoutskottets förslag

dels till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 312, i anledning av väckta motioner om dels understöd åt förre volontären N. E. G. Grahn, dels ock pension åt förre ban- och byggnadsarbetaren K. R. Jakobsson;

nr 313, i anledning av väckt motion angående frivillig förtidspensionering av småskollärarinnor m. m.;

nr 314, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl., i vad rör pensionsväsendet;

nr 315, i anledning av Kungl. Maj:ts under vissa punkter av elfte huvudtiteln gjorda framställningar om anslag till dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer samt åt pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst m. fl.;

nr 316, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 207, punkten 16, angående pension åt verkställande ledamoten i djurgårdskommissionen, f. d. översten C. S. I. Petersson;

nr 317, angående regleringen för budgetåret 1935/1936 av utgifterna under huvudtiteln riksdagen och dess verk m. m.;

nr 318, angående ny instruktion för riksdagens revisorer vid riksbankens avdelningskontor i orterna;

nr 320, angående reglemente för riksbankens styrelse och förvaltning; och

nr 322, angående reglemente för riksgäldskontoret;

dels till riksdagens skrivelser till fullmäktige i riksbanken:

nr 319, angående ny instruktion för riksdagens revisorer vid riksbankens avdelningskontor i orterna; och

nr 321, med överlämnande av reglemente för riksbankens styrelse och förvaltning;

dels ock till riksdagens skrivelse, nr 323, till fullmäktige i riksgäldskontoret, med överlämnande av reglemente för riksgäldskontoret.

Ytterligare anmäldes och godkändes riksdagens kanslis förslag

dels till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 309, angående åtgärder för ökad malmutskeppning över Luleå;

nr 361, angående val av fullmäktige i riksbanken och suppleanter för riksdagens fullmäktige i nämnda bank; och

nr 362, angående val av fullmäktige i riksgäldskontoret och suppleanter för fullmäktige i samma kontor;

dels ock till riksdagens förordnanden:
nr 363, för en fullmäktig i riksbanken;
nr 364, för en fullmäktig i riksbanken;
nr 365, för en fullmäktig i riksbanken;
nr 366, för en suppleant för riksdagens fullmäktige i riksbanken;
nr 367, för en suppleant för riksdagens fullmäktige i riksbanken;
nr 368, för en suppleant för riksdagens fullmäktige i riksbanken;
nr 375, för en fullmäktig i riksgäldskontoret;
nr 376, för en fullmäktig i riksgäldskontoret;
nr 377, för en suppleant för riksdagens fullmäktige i riksgäldskontoret;
nr 378, för en suppleant för riksdagens fullmäktige i riksgäldskontoret;
samt
nr 379, för en suppleant för riksdagens fullmäktige i riksgäldskontoret.

§ 4.

Till bordläggning anmäldes statsutskottets memorial:
nr 167, angående statsregleringen för budgetåret 1935/1936; och
nr 168, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om Kungl.
Maj:ts proposition angående reglering av arbetstiden för viss statsanställd
personal m. m.

§ 5.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 11.14 f. m.

In fidem
Per Cronvall.

Lördagen den 15 juni.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 8 innevarande juni.

§ 2.

Föredrogs statsutskottets memorial, nr 167, angående statsregleringen för budgetåret 1935/1936.

Punkterna 1—12.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 13.

Lades till handlingarna.

Punkten 14.

Utskottets hemställan bifölls.

§ 3.

Vidare föredrogs statsutskottets memorial, nr 168, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om Kungl. Maj:ts proposition angående reglering av arbetstiden för viss statsanställd personal m. m.; och blev utskottets däri gjorda hemställan av kammaren bifallen.

§ 4.

Härefter föredrogs följande till kammaren inkomna dödsbevis:

Att riksdagsmannen, godsägaren, August Wilhelm Lundén från Mosseberg i Sandhems församling i Skaraborgs län, född den 22 april 1869, avled i Sandhem den 2 juni år 1935, dödsorsak: kräfta, blev här jordfäst den 9 juni 1935 i Sandhems kyrka, blev här begravnen den 9 juni 1935 å Sandhems kyrkogård, efterlevande makas födelseår 1891, betygar Sandhems församling i Skaraborgs län den 14 juni år 1935.

Carl Carlsson,
kyrkoherde.

På hemställan av herr talmannen beslöt kammaren att jämlikt § 28 riksdagsordningen till Konungen ingå med anmälan om den efter herr Lundén inom kammaren uppkomna ledigheten; och blev ett i sådant avseende på förhand uppsatt skrivelseförslag, som upplästes, av kammaren godkänt.

§ 5.

Anmälles och godkändes sammansatta stats- och andra lagutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 380, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändring i hälsovårdsstadgan samt omorganisation av distriktsvården m. m. jämte i dessa ämnen väckta motioner.

§ 6.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 11.12 f. m.

In fidem
Per Cronvall.

Tisdagen den 18 juni.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 12 innevarande juni.

§ 2.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 369, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående reglering av arbetstiden för viss statsanställd personal;

nr 373, angående statsregleringen för budgetåret 1935/1936; och

nr 374, med överlämnande av riksstat för budgetåret 1935/1936.

§ 3.

Vidare anmälades och godkändes riksdagens kanslis förslag till Sveriges riksdags beslut å innevarande lagtima riksmöte.

§ 4.

Herr statsrådet *Undén* föredrog Kungl. Maj:ts skrivelse till riksdagen angående förordnande av statsrådsledamöter att uppläsa Kungl. Maj:ts beslut om avslutande av innevarande års lagtima riksdag, innefattande, bland annat, att Kungl. Maj:t förordnat herr statsrådet *Undén* att i riksdagens andra kammare uppläsa ifrågavarande beslut.

Härefter lämnade herr talmannen ånyo ordet till herr statsrådet *Undén*, som uppläste Kungl. Maj:ts öppna brev till riksdagen om avslutande av innevarande års lagtima riksdag, så lydande:

Kungl. Maj:ts öppna brev till riksdagen om avslutande av innevarande års lagtima riksdag; givet Stockholms slott den 15 juni 1935.

Kungl. Maj:t vill härmed giva riksdagen tillkänna Sitt beslut, att innevarande års lagtima riksdag skall avslutas den 18 juni 1935.

G U S T A F.

K. Schlyter.

§ 5.

Herr **talmannen** tog nu avsked av kammarens ledamöter med följande ord: När vi nu överblicka de gångna månadernas arbete kunna vi med tillfredsställelse konstatera, att vid flera viktiga frågors behandling uppnåtts betydelsefulla resultat och att det på det hela taget varit en lugn riksdag. Minnet

av vår folkrepresentations tillkomst har firats på ett värdigt sätt och inger oss förhoppning om att vi även för framtiden skola kunna vidmakthålla vårt fria samhällsskick. Till alla som härvid medverkat uttala vi ett varmt och innerligt tack. Å såväl mina egna som vice talmännens vägnar tackar jag för det överseende och den välvilja som kommit oss till del under vårt utövande av befattningen att leda kammarens förhandlingar.

Härpå svarade herr **Anderson** i Råstock: Herr talman, mina damer och herrar! Det lär vara så, att jag är den till riksdags- och levnadsålder äldste närvarande av kammarens ledamöter här i dag, och det är därför jag tagit mig friheten begära ordet för att till eder, herr talman, uttrycka kammarens tacksamhet för det utomordentliga sätt, på vilket ni lett våra förhandlingar, samt den vänlighet och kamratlighet, som ni städse visat oss alla även i för eder ganska prövande situationer. Jag tror mig även uttala allas mening, då jag på samma gång begagnar detta, som jag tror, enda tillfälle, som står kammaren till buds, för att till eder, herr talman, framföra vår djupa tacksamhet, för att icke säga beundran, med anledning av det sätt, varpå ni företrätt riksdagens andra kammare under de jubileumsfestligheter, varom ni själv nyss erinrade. Det är mig kärt att till eder, herr talman, i detta sammanhang få uttala ett särskilt tack för vad ni utförde som kammarens president under dessa gångna, minnesrika dagar.

Jag önskar er till sist en vilsam sommar efter den för eder säkerligen mer än för de flesta andra ansträngande sejour, som vi nu avslutat.

Herr talmannen och kammarens ledamöter utbytte härefter avskedshälsningar samt åtskildes.

In fidem
Per Cronvall.

Onsdagen den 26 juni.

Kl. 12 på dagen.

Jämlikt bestämmelse i § 14 ordningsstadgan för riksdagens andra kammare hade tillkännagivande blivit vederbörligen utfärdat därom, att justering av de kammarens protokoll, vilka vid riksdagens avslutande återstodo ojusterade, komme att denna dag kl. 12 på dagen försiggå i kammarens justeringsrum; och tillstädeskommo på utsatt tid följande kammarens ledamöter:

herr Hage,
fröken Wellin och
herr Wallén.

De protokoll, som hållits vid kammarens sammanträden den 14, den 15 och den 18 innevarande juni, upplästes och blevo av kammarens tillstädesvarande ledamöter godkända.

In fidem
Per Cronvall.